

Kaustisen seudun Elinvoimaohjelma 2022-2026

Elämme yhteistyöstä, kasvamme ideoista
ja vahvistumme muutoksista.

Halsua

Kaustinen

Lestijärvi

Toholampi

Veteli

Ohjelman sisältö

1. Lähtökohdat

- Elinvoimaohjelman rooli ja toteutus
- Toimintaympäristö, nykytila ja kehitysnäkymät
- Haasteet, vahvuudet ja mahdollisuudet
- Menestystekijät ja kriittiset onnistumistekijät

2. Visio ja tavoitetila 2026

- Visio, missio ja tavoitetila 2026
- Arvot ja arvolupaukset
- Pääviestit

3. Strategiset kehittämisteemat 2022-2026 ja toimenpidekokonaisuudet

- Teema 1: Uusiutuvan energian ja biotalouden seutu
- Teema 2: Digitaalinen ja älykäs seutu
- Teema 3: Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu
- Teema 4: Kulttuurin, luonnon ja onnellisten ihmisten seutu

4. Seuranta

- Toteuttaminen, seuranta ja viestintä
- Mittarit

1. Lähtökohdat

Elinvoimaohjelman rooli ja toteutus

Elinvoimaohjelma on Kaustisen seudun kuntien yhteinen strategia alueen elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi ja se ohjaa Kaustisen seutukunta –organisaation toteuttamaa kehittämistyötä ja palvelutoimintaa.

Ohjelma muodostaa kuntien yhteisesti laatiman alueen digistrategian, tietoliikenneyhteyksien kehittämisen strategian, MAURO uusiutuvan energian tiekartan, työllisyyskokeilun 2021-2023 sekä muiden seudullisten kehittämishjelmien kanssa seudullisen kehittämisen tavoitekokonaisuuden.

Elinvoimaohjelmassa esitettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä toteutetaan vuosittain hyväksyttävän toimintasuunnitelman ja budjetin mukaisesti.

Elinvoimaohjelma ohjaa Kaustisen seudun ulkopuolisen julkisen rahoituksen hyödyntämistä ja kohdentamista.

Ohjelman toimenpiteitä toteutetaan yhdessä seudun eri toimijoiden, kuntien, kuntalaisten, elinkeinoelämän sekä tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa.

Kaustisen seutukunta -organisaatiolla on keskeinen rooli elinvoimaohjelman koordinoinnissa, toteuttamisessa ja toteutuksen seurannassa.

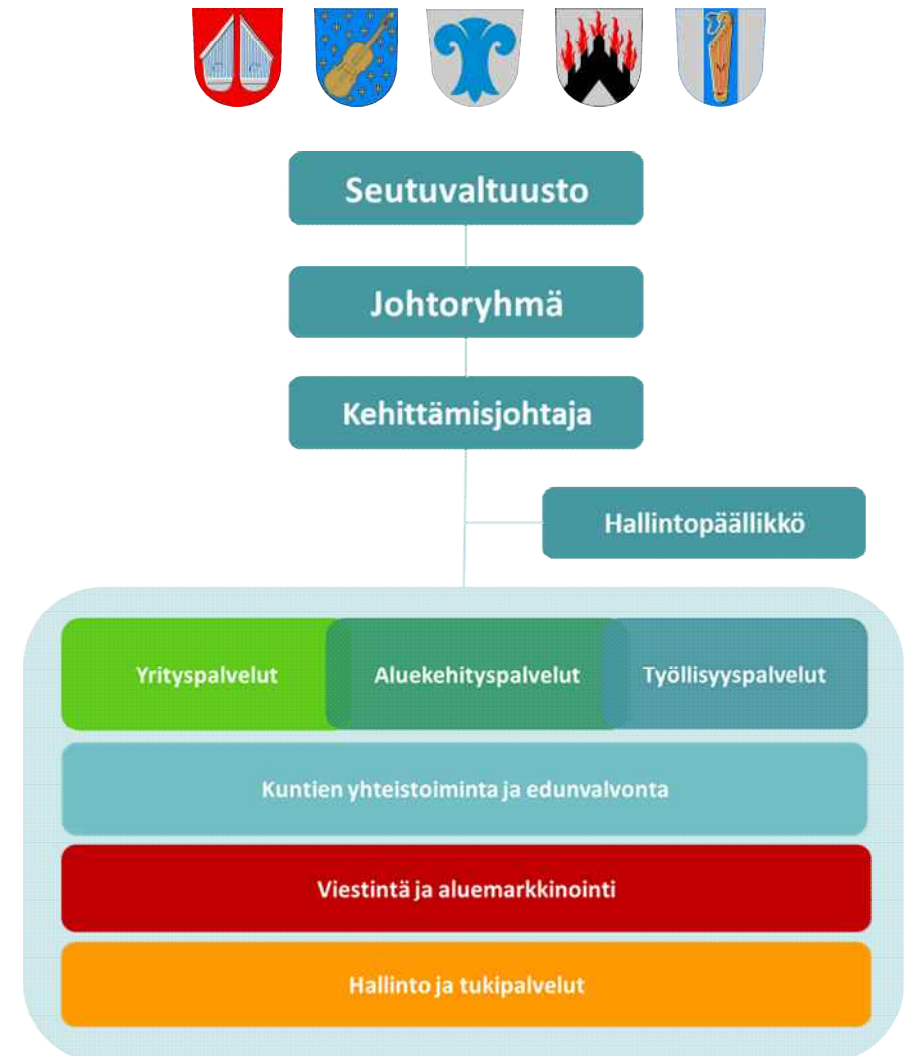
Seutuorganisaatio on viiden kunnan kehittämistyökalu. Kunnat panostavat yhdessä kehittämiseen ja yhdistävät resurssejaan muodostamalla toiminnallisen kokonaisuuden.

Toimintamallilla tuotetaan seudulle suuremmat resurssit ja osaaminen palvelujen tuottamiseen ja alueen elinvoiman kehittämiseen ja yksittäiselle kunnalle käyttöön kustannustehokkaalla tavalla ”kokoaan suuremman” kehittämis- ja palveluorganisaation.

Seutuorganisaatio palvelee alueen kuntia, asukkaita ja yrityksiä. Toiminta-alueena on viiden yhteistoimintakunnan alue. Toimintaa on lisäksi maakunnallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

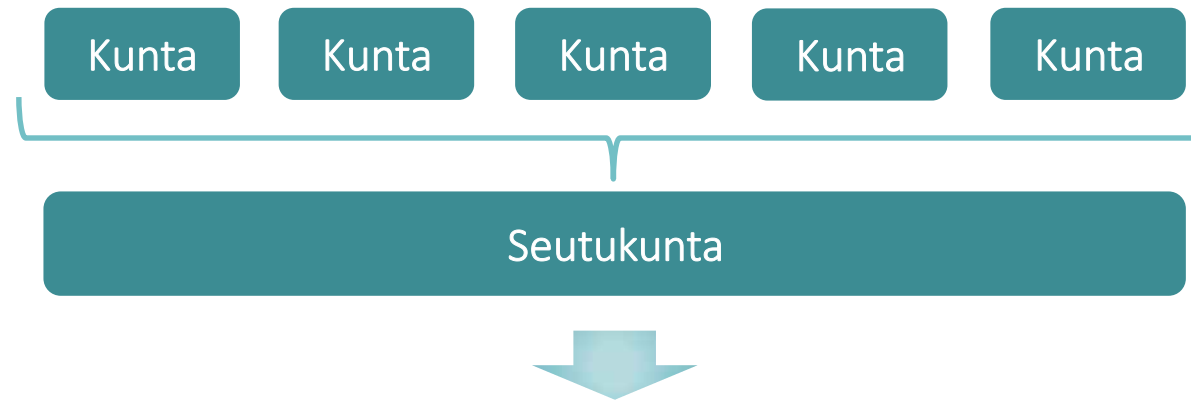
Kaustisen seutukunta –organisaation päätehtävät ja toimintamallit

- **Päätehtävät**
  - Aluekehittäminen
  - Alueen elinkeinotoiminnan kehittäminen
  - Kuntien yhteistoiminnan edistäminen
  - Seudun edunvalvonta
- **Toiminta-alue**
  - Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Toholampi ja Veteli
  - Hanketoimintaa koko maakunnan alueella ja ajoittain myös ylimaakunnallisia hankkeita
- **Hallinto**
  - Kuntalain mukainen kuntien yhteistoimintaelin = Lestijärven kunnan lautakunta
  - Kuntien välinen yhteistoimintasopimus
- **Toimintamalli**
  - Omien palvelujen tuottaminen
  - Laaja yhteistyön ja kumppaniverkoston hyödyntäminen
  - Hankerahoitus ja ostopalvelut
  - Vipurahoituksen hyödyntäminen

Yhdessä enemmän

Kunnat panostavat yhdessä kehittämiseen ja yhdistävät resurssejaan muodostamalla toiminnallisen kokonaisuuden

- Alueelle, yrityksille ja kuntalaisille suuremmat resurssit ja osaaminen palvelujen tuottamiseen ja elinvoiman kehittämiseen
  - Kunnalle käyttöön kustannustehokkaalla tavalla ”kokoaan suurempi” kehittämis- ja palveluorganisaatio

Seutukunta monessa roolissa

Alueen kehittäjä, markkinoija ja
edunvalvoja

Kuntien yhteisten tehtävien hoitaja ja
toimeksiantojen toteuttaja

Leveämmät hartiat = joukko osaajia
kaikkien kuntien käytössä

Kuntien yhteinen kehittämistyökalu ja
osaamisresurssi

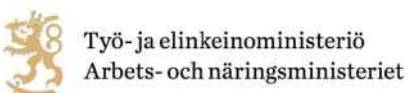
Ammattitaitoista palvelua yrittäjille,
kunnille ja yhteisöille lähellä ja
kustannustehokkaasti

Toimintaympäristöjen kehittäjä ja
toimintojen mahdollistaja

Ulkopuolisen rahoituksen hankkija,
kanavoija ja vipuvaikutusten luoja

Ulkopuolisen osaamisen tuoja seudun,
kuntien ja yritysten hyödyksi

Seutukunnan yhteistyökumppanit

Toimintaympäristö

Kaustisen seutu sijaitsee Suomen läntisellä kasvuvyöhykkeellä.

Kaustisen seutukunnan muodostavat viisi kuntaa: Kaustinen, Veteli, Toholampi, Halsua ja Lestijärvi.

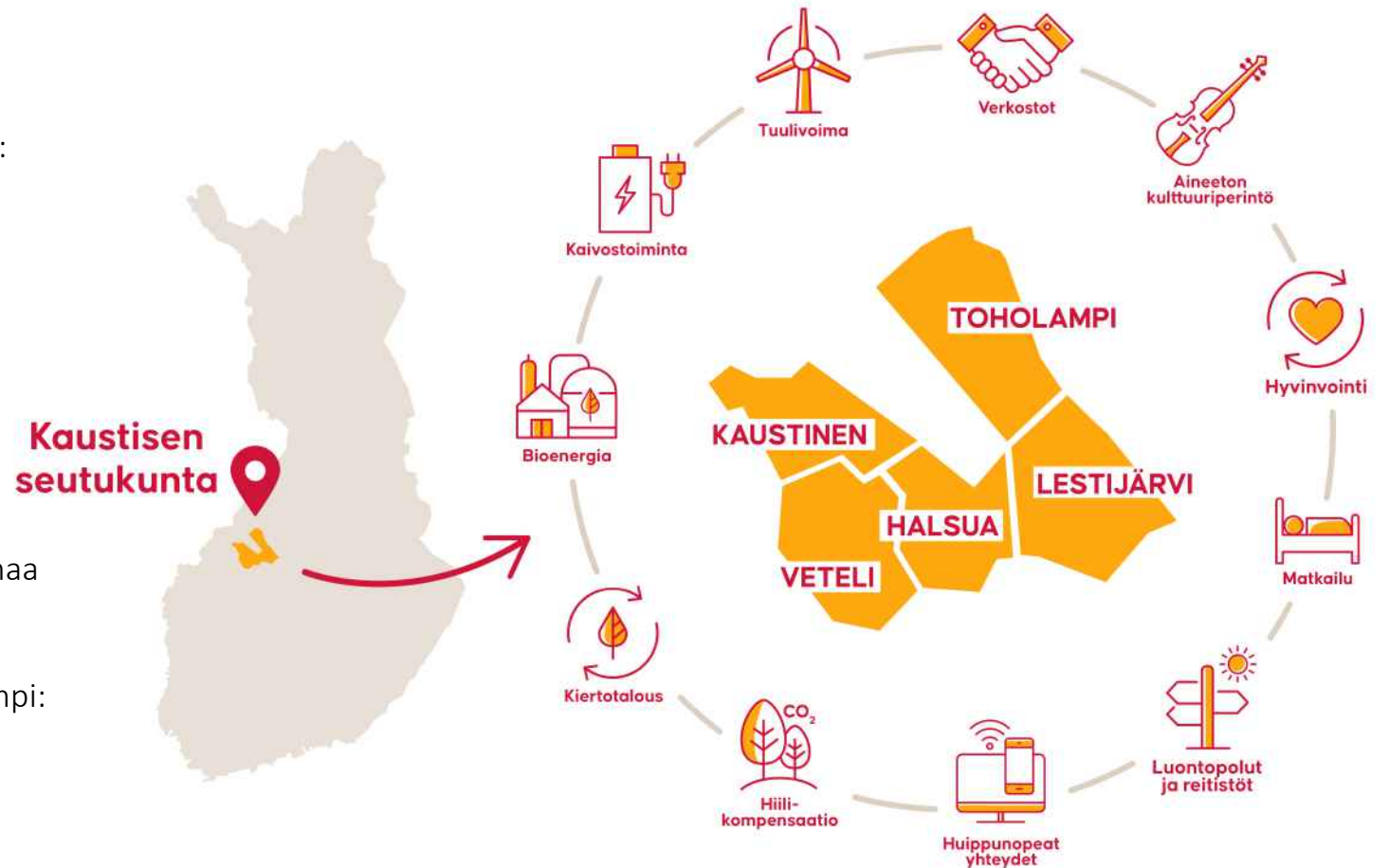
Seutukunnassa asuu (12/2021) yhteensä 11 957 asukasta.

Yrittäjyys elää Kaustisen seudulla vahvana.

Yrityksiä on noin 1 400 kpl, joista puolet maa- ja metsätaloudessa.

Työpaikkoja seudulla on noin 4 500 kpl ja työvoimaa noin 5 200 henkilöä.

Työttömyys on valtakunnallista keskiarvoa pienempi: työttömyysaste on 6,8% (2/2022).

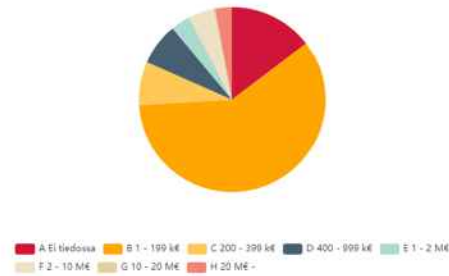
Toimintaympäristö

Pienet ja keskiuuret yritykset

(lähde: Kaustisen seudun yritysrekisteri 2/2022)

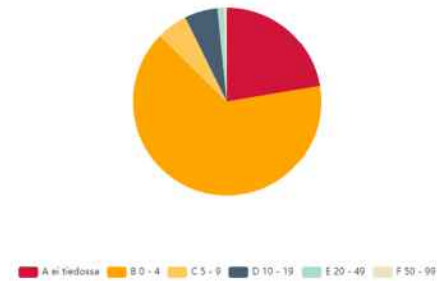
Yritykset liikevaihtoluokittain

Liikevaihtoluokka	Määrä
A Ei tiedossa	146
B 1 - 199 k€	593
C 200 - 399 k€	76
D 400 - 999 k€	73
E 1 - 2 M€	34
F 2 - 10 M€	44
G 10 - 20 M€	3
H 20 M€ -	29

Yritykset henkilöstömäärän mukaan

Henkilöstömäärä	Määrä
A ei tiedossa	223
B 0 - 4	649
C 5 - 9	53
D 10 - 19	57
E 20 - 49	11
F 50 - 99	5

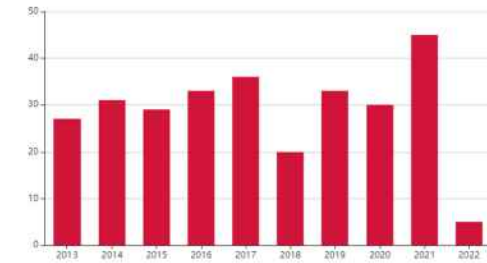

Uudet yritykset vuosittain

(lähde: Kaustisen seudun yritysrekisteri 2/2022)

Yritykset perustamisvuosittain

Perustamisvuosi	Määrä
2013	27
2014	31
2015	29
2016	33
2017	36
2018	20
2019	33
2020	30
2021	45
2022	5

Nykytila ja kehitysnäkymät vuoteen 2026

Haasteet

Muuttoliike ja luonnollisen väestönkehityksen negatiivisuus asettavat haasteen suurelle osalle suomalaista maaseutua niin myös Kaustisen seudulle. Covid19-pandemia on vaikuttanut ihmisten ja yritysten arkeen maailmanlaajuisesti. Kaustisen seudun elinkeinoelämä on selvinnyt pandemian aiheuttamista haasteista suhteellisen hyvin. Kuljetus- ja palvelusektorin ohella eniten pandemiasta kärsineistä aloista oli turkisala, jolla on uhkia myös pidemmällä aikavälillä. Alueelle tärkeä turvetuotanto on ajautunut ongelmiin ennakoitua nopeammin, myös maatilataloudessa on haasteita. Helmikuussa 2022 käynnistynyt Ukrainan sota vaikuttaa todennäköisesti laajasti elinkeinoelämän eri sektoreille mm. energian, raaka-aineiden ja lannoitteiden hinnan nousun kautta.

	Asukkaita (2/2022)	Yrityksiä (2019)	Työvoima (12/2020)	Työttömät työnhakijat (2/2022)
Halsua	1079	138	451	30
Kaustinen	4220	469	1957	126
Lestijärvi	721	103	277	24
Toholampi	2943	354	1190	85
Veteli	2994	354	1296	71
Kaustisen seutukunta	11 957	1 418	5 171	336

Mahdollisuudet

Seudun yritykset investoivat ja kehittävät tällä hetkellä voimakkaasti. Työvoiman kysyntä on hyvällä tasolla. Seudulla ja lähialueilla on valmisteilla useita vihreään energiamurrokseen perustuvia suurhankkeita, jotka luovat mahdollisuuksia niin alueen yrityksille, asukkaille kuin kunnille. Pelkästään Lestijärven, Toholammin ja Halsuan tuulipuistohankkeiden sekä Keliberin litiumkaivosohjelmien yhteenlasketut investoinnit tuleville vuosille ovat lähes 1,5 miljardia euroa. Lisäksi alueella on vireillä biotalouteen, biokaasuun ja uusiutuvaan energiaan liittyviä investointeja. Ns. Vihreän siirtymän murros tulee olemaan ennakoitua nopeampi.

Elinvoimaohjelmassa keskitytään kehitysnäkymien luomien mahdollisuuksien ja uhkien näkökulmasta seudulla tarvittaviin toimenpiteisiin vuoteen 2026 mennessä.

Kehitysnäkymät - vihreä siirtymä, digitalisaatio ja matkailu luovat mahdollisuuksia

Mining

Euroopan suurimmat litium-varannot tuottavat merkittävän roolin liikenteen sähköistämässä

Wind Energy

Kansallisesti merkittävä tuulivoimatuotanto: vuoteen 2030 mennessä 10% Suomen tuulivoimäsähköstä

Bio Energy

Biometaaniin pohjautuvan vihreän vedyn tuotanto kustannustehokkailla teknologioilla

Connectivity and digital services

1100 km laajuinen 1 Gbps symmetrinen valokuituverkko ja langattomien yhteyksien testialusta tarjoavat huippunopeat luotettavat yhteydet ja erinomaiset TKI-mahdollisuudet maaseutumaisessa ympäristössä

Aineeton kulttuuriperintö

Kaustislaisen viulunsoittoperinne Unescon ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luettelossa

Luontopolut ja reitistöt

Luonto, hiljaisuus, erämaat luovat elämyksiä ja mahdollisuuksia

Kehitysnäkymät - maaseudun uusi rooli

Maaseudun uusi rooli nousee

Globaalit tavoitteet hiilidioksidipäästöjen alentamiseksi luovat maaseudulle haasteiden ohella suuria mahdollisuuksia - vihreä siirtymä mahdollistaa seudulle uuden liiketoiminnan kehittymisen ja kasvun.

Maaseudulta löytyy vahvaa muutosjoustavuutta ja rohkeutta

Maaseutu ja kuten myös Kaustisen seutu on aina muuttunut ja vahvistunut teknologiamurroksissa ja kriiseissä – meneillään olevat toimialojen rakennemuutokset ja digitalisaation tuomat kehityspolut ovat seudulle mahdollisuus nousuun ja menestymiseen.

Uusiutuvan energian ja digitalisaation hyödyntäminen on myös taloudista kiinni. Pelimannimusiikistaan tunnetulle Kaustisen seudulle on nousemassa Suomen suurin tuulivoimapiesto sekä Euroopan mittakaavassa merkittävä litiumkaivos. Valokuitu on pelittänyt seudulla jo vистоista vuotta.

Vuoden kunnan, Kaustisen, Vetein, Tuusulan, Halsuan ja Leiviskän muodostama seutu on vuonna 2020 asukkaansa Kaustisen seutukunta huomioidaan varmasti lähitulevaisuudessa kansainvälisissä medioissa - ei vähiten mahdollisen UNESCO:n ihmiskunnan aineettoman perinnön luetteloiminnassa. Sen verran paljon alueella tapahtuu. "Olemme osanneet ennakoita isompia muutoksia ja löytää uusia tapoja tehdä asioita. Digitalisaation seutu lähti 15 vuotta sitten etunojassa. Nyt meillä on kattava ja kehittyvä valokuituun perustuva tietoverkko, joka on lunastanut paikkansa erityisesti ko-

runa-ajan etätyössä", kertoo Kaustisen seutukunnan kehittämisjohtaja **Peteri Jylhä**.

Energiamurros Kaustisen seudulla - tuulivoimaa, akkuminaeraaleja ja vetyä

Kaustisen seutukunta muodostaa vetovoimaisen alueen erityisesti uusiutuvan energian osalta. "Meille on nousemassa Suomen suurin tuulivoimakeskustäytynä yli 200 myllyä voimin. Lisäksi alueella on valmistuilla Euroopan merkittävin litiumkaivos. Potentiaalia on myös biotieteiden tuotannon ja lähitulevaisuudessa jopa biopohjaisen vedyn tuotamisessa", sanoo seutukunnan projektipäällikkö **Timo Pirkkä** ja lisää: "Olemme laatineet tiivistä vuoteen 2035 saakka. Maaseudun rooli monipuolistuu. Suomalainen maaseutu tulee olemaan keskeinen toimija uusiutuvan energian tuotannossa ja tietysti myös hyödyntämisessä."

Alueen tuulivoima- ja kaivosalueiden lähes kahden miljardin investoinnit ovat merkittävät koko Suomen mittakaavassa,

puhumattakaan reilun 12 000 asukkaan seutukunnasta. "Valmistuilla oleva tuulivoimavastaa jopa 10 % Suomeen 2030 mennessä rakentuvasta tuulivoimakapasiteetista. Lähitulevaisuudessa alueella louhittava litiummalmi puolestaan riittää yli 200 000 sähköauton akun vuosituotantoon", Pirkkä täydentää vihreän siirtymän kärkihankkeiden lukuja.

Yrittäminen, muutokkyky ja ennakko-kuulutus - nämä kuvailivat sopivat Kaustisen seudulle. "Tärkeä suurinvestointit tarvitsevat uudenlaisia osaajia ja uusia osaajia. Tiedostamme, nautustavan toimintaympäristön sekä yritysten tarpeet ja tuemme yrityksiämme kehittämiseen liittyvissä haasteissa. Toteutimme ensimmäisen tuulivoima-asentajakoulutuksen jo kymmenen vuotta sitten. Haluamme tulevaisuudessa tuetuttaa alueelle tuulivoiman osamallikeskukseen virtuaaliseen oppimisympäristöön. Maaseutu on mahdollisuus ja näköalikkama tulevaisuuteen", summaa Kaustisen seutukunnan yrityskehittäjä **Jarmo Finnilä**.

Kehitysnäkymät - suurhankkeista elinvoimaa

Useita suurhankkeita alkamassa ja suunnitteilla

- Lestijärvellä OX2:n tuulivoimahanke käynnistynyt – 650 miljoonan euron investointi
- Kaustisella Keliber Oy:n litium-hanke – käynnistymässä n. 250 miljoonan euron investointina
- Kaustislainen viulunsoitto on nimetty UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon

Valmistelussa

- Halsuan tuulivoimahanke (OX2)
- Toholammin tuulivoimahanke (WPD Finland)
- Vetelin tuulivoimahanke
- Kokkola-Halsuan tuulivoimahanke

Tuulivoimahankkeet ja kaivoshanke:

Hankkeiden investointiarvo on koko laajuudessaan noin 1,5 miljardia euroa

Tuotannon kasvu investointivaiheessa
jopa 200 miljoonaa

Tuotannon kasvu tuotantovaiheessa
noin 500 miljoonaa

Pysyvät työvoimavaikutukset vähintään
satoja henkilötyövuosia

Bio- ja kiertotalous sekä uusiutuva energia

332 000 t

biomassoja

85 000 MWh

biometaani potentiaali

3,2 TWh

uusiutuvan energian tase

140 milj. €

koko potentiaalın investointituotos

1 400/75 hlöä

koko potentiaalın työllisyysvaikutukset

KIERTOON!

Biomassojen paikallisesta kierrosta uutta työtä ja energiaa.

mauro
maaseudun uusi rooli

KASE MAURO

Maaseudun uuden roolin rakentaminen.

KIERTH₂ON

KIERTHON 2.0

Alueellinen kysyntä energiatuotannon murroksen edellytyksenä.

Uhat ja haasteet vuoteen 2026

- **Ukrainan sota**
  - Uhkia ovat turvallisuustilanteen heikentyminen, maailmantalouden häiriöt, energian hinnan nousu sekä taloudellinen ja tulevaan kehitykseen liittyvä epävarmuus aiheuttaa uhkia useille toimialoille, kuten maatilatalouteen, rakentamiseen ja kauppaan sekä myös julkiselle sektorille.
  - Haasteena ovat mm. yleinen materiaalien, kuljetusten ja energian hintojen nousu, joka vaikeuttaa investointeja ja kasvua.
- **Työvoiman saatavuus**
  - Uhkana, että alueen elinkeinoelämän kasvu ja kehittyminen pysähtyy osaavan työvoiman saatavuusongelmiin
  - Haasteena työpaikkojen ja alueen houkuttelevuus sekä vaihtelevat työvoimatarpeet
- **Osaaminen ja yritystoiminta**
  - Uhkana yritysten ja työntekijöiden osaamisen riittävyys kasvumahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi sekä suurhankkeiden ja Unesco – listauksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntämättä jättäminen
  - Haasteena kehittämisen koordinaatio, osaamisen kehittyminen ja yhteen tuominen, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaamisen vähäisyys, yritysten ja toimialojen kehittyminen ja keskinäinen verkostoituminen, koulutusmahdollisuudet kasvualoille ja uusille työllistävillä aloilla
- **Digitalisaation ja verkostojen hyödyntämättä jättäminen liiketoiminnassa**
  - Haasteena osaamis- ja osaajavaje alueen pk-yritysten digitalisaatio- ja verkostoitumisasteen nostamisessa
- **Turve- ja turkistalouden vaikeudet**
  - Uhkana, että merkittävä määrä työpaikkoja, yrityksiä ja verotuloja katoaa
  - Haasteena korvaavien aiempaa kokemustaustaa vastaavien työpaikkojen syntyminen ja/tai uudelleen kouluttaminen
- **Maatilatalouden vaikeudet**
  - Uhkana maatilatalouden kannattavuuden laskeminen sille tasolle, että tiloja lopetetaan ja samalla merkittävä ns. vihreän siirtymän mahdollisuus menetetään
  - Haasteena alan rakennemuutoksen tukeminen ja uudistamisen toteuttaminen: tilojen ja toimialalla työskentelevien määrän lasku, toisaalta tilakohtainen voimakas kasvu
  - Haasteena korvaavan yritystoiminnan ja työpaikkojen luominen sekä kasvuyritysten tukeminen
- **Alhaiset investoinnit TKI -toimintaan**
  - Uhkana yritysten ja toimialojen kehityksen pysähtyminen ja taantuminen sekä potentiaalisen jalostusarvon menettäminen
  - Haasteena TKI-toiminnan aktivoiminen, lisääminen ja tulosten hyödyntäminen alueen yrityksissä

Uhat ja haasteet vuoteen 2026

- **Asukasmäärä laskee**
  - Uhkana paikallistalouden, julkisten palvelujen ja työvoiman saatavuuden heikkeneminen
  - Haasteena työpaikkatarjonnan monipuolistaminen, korkeaa osaamista vaativien työpaikkojen suhteellisen pieni osuus, asumiseen liittyvät pitovoimatekijät sekä uusien asukkaiden houkuttelu (laadullinen ja taloudellinen näkökulma)
- **Ikääntyneisiin painottuva väestörakenne**
  - Uhkana nuorten osuuden vähentyminen ja vastaavasti hoitoa ja hoivaa tarvitsevien määrä kasvaa
  - Haasteena ikääntyville tarjottavien palveluiden toteuttaminen, monipuolisten työllistymismahdollisuuksien tarjoaminen kaiken ikäisille, myös eläkeikäisille
- **Alhainen palkkatulotaso**
  - Uhkaa vähentää yksityistä kulutusta ja pienentää yksityisiä investointeja esimerkiksi asuntomarkkinoille
  - Haasteena korkeamman palkkatulon työpaikkojen syntyminen
- **Sote-palveluiden rakennemuutos ja kustannuspaineet**
  - Uhkana sote-palveluiden etäännyminen ja saavutettavuuden heikentyminen, joka heikentää alueen palvelutasoa ja edelleen pito- ja vetovoimaa
  - Haasteena laadukkaiden sote-palvelujen saatavuuden varmistaminen joka puolella aluetta kulloisenkin tarpeen mukaan
- **Infrastruktuurin heikentyminen**
  - Uhkana tieverkoston kunnon heikentyminen (logistiikan, ns. vihreän siirtymän, suurhankkeiden, vapaa-ajan liikkumisen ja asioinnin tarpeet) sekä tietoliikenneyhteyksien heikentyminen syrjä-alueilla
  - Haasteena tieverkoston kehittäminen ja tietoliikenneyhteyksien saatavuus: kuituverkon saatavuus osalla aluetta heikko, mobiiliyhteyksien kattavuuden ongelmat ja katvealueet (4G/5G -puutteet)
- **Aluerakenteen rikkonaisuus ja eriytyminen**
  - Uhkana maaseutumaisen toimintaympäristön epätasainen kehitys sekä seudullisesti että maakunnallisesti, mikä johtaa pirstaleiseen ja heikompaan aluerakenteeseen
  - Haasteena, että seutua ja laajemmin keskipohjalaista maaseutua ei voida kehittää kokonaisuutena

Vahvuudet ja mahdollisuudet

- **Luonnonvarat** – tunnetut mineraalivarannot, asumattomat metsäalueet, biomassojen hyvä saatavuus
  - Tuulivoima- ja kaivosteollisuuden jopa 1,5 miljardin investoinnit – mahdollisuus alueen yritystoiminnan kasvuun ja kuntatalouden positiiviselle käänteelle
  - Bio- ja kiertotalouden kehittyminen – mahdollisuus nostaa biomassojen jalostusarvoa, edistää hiilineutraalisuutta, luoda uusia innovaatioita ja TKI-ympäristöjä
  - Energiaturvas – mahdollisuus seudun uudelleen asemoimiseen sekä energiantuotannossa, -jakelussa että hyödyntämisessä (uusiutuvien energialähteet, uudet teknologiat)
  - Alkutuotantoon ja sen jalosteisiin liittyvä yritystoiminta ja työpaikat ovat vahva perusta - mahdollisuus nostaa alkutuotannon tuotteiden jalostusarvoa (mm. elintarvikkeiden jalostus, energian tuotanto, erikoistuotteiden tuotanto)
- **Tietoverkko** – yli 1000 km kuituverkko kuntakeskuksissa ja kylillä
  - Seutuverkko, alueen osaaminen ja hyvät osaajaverkostot -mahdollisuus langattomien yhteyksien kehittämiseen, pk-yritysten sähköisen liiketoiminnan kehittämiseen, AR-yrittäjyyteen sekä virtuaalisuuden työnteon että palveluiden tuottamisen näkökulmasta
  - Laajakaistainfrastruktuuri –mahdollisuus myös monipaikkaiseen elämiseen sekä TKI-ympäristöjen kehittämiseen
- **Aineeton ja aineellinen kulttuuriperintö** – kulttuuri vahva osa arkea ja juhlaa sekä tapahtumia
  - Kansanperinne (kulttuuri, musiikki, hyvinvointi) sekä alueen turvallisuus, rauhallisuus, luonto –mahdollisuus vastata elämys- ja luontomatkailun sekä vastuullisten matkailupalveluiden kysyntään
  - Unescon aineeton kulttuuriperintö – mahdollisuus luoda uusia kestäviä matkailukonsepteja ja lisätä vastuullista matkailua
- **Vahva yrittäjyys ja menestyvät yritykset**
  - Hyvä verkostojen syntymisen potentiaali – mahdollisuus hyödyntää suurhankkeiden kasvumahdollisuudet
  - Yksityisen sektorin monipuoliset työpaikat ja muutostykyinen uudistuva yrityskehitys - mahdollisuus tasaiseen ja pysyvään työpaikkojen määrän nousuun usealla toimialalla

Vahvuudet ja mahdollisuudet

- **Puhdas luonto ja luonnossa liikkuminen**
  - Mahdollisuutena luontomatkailu, virkistys ja hyvinvointi (palveluiden kehittäminen, digitalisaation hyödyntäminen ja yrittäjyyden edistäminen)
- **Turvallisuus, rauhallisuus, edullisuus, viihtyisyys ja lähellä olevat palvelut** – asuminen ja elämisen perusta kunnossa
  - Osallistava yhteisöllisyys, asumisen väljyys- mahdollisuus edistää kaikenikäisten ikäisten pysyvää asumista sekä monipaikkaisuutta
  - Julkisten palvelujen ketteryys ja innovatiiviset toimintamallit -mahdollisuus lähipalveluiden toteuttamisen jatkossakin sekä potentiaali konseptointiin ja vientituotteisiin
  - Lasten, nuorten ja perheiden palvelut lähellä – mahdollisuus perheistä huolehtimiseen ja perheiden viihtymisen parantamiseen sekä uusien perhepalveluiden tuotantotapojen luomiseen, lasten ja nuorten toimintaympäristöjen ja palveluiden kehittäminen
  - Turvalliset ja terveelliset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaympäristöt sekä vetovoimaiset lukiot
- **Senioriväestö** – ikääntyvät yhä terveempiä ja aktiivisempia toimijoita
  - Mahdollisuus ja voimavara niin kuluttajina, osajina, kehittäjinä kuin esimerkiksi vapaaehtoistoimijoina (esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatapahtumat), senioriväestön asumisedellytysten kehittäminen
- **Asenteet ja arvot**
  - Alueen ihmisten ja yritysten uusiutumiskyky – mahdollisuus uusille ajatuksille, ideoille sekä valmiuteen kokeilla
  - Työn tekemisen ja työn sekä yrittäjyyden arvostus – mahdollisuus yritysten kasvulle ja uudelle liiketoiminnalle
  - Myönteinen kiinnostus ja innostus alueen keskeisten mahdollisuuksien (vihreä siirtymä, suurhankkeet, kansankulttuuri, luontomatkailu) kehittämiselle

Kriittiset onnistumistekijät

1. Asukasmäärän kääntäminen kasvuun

- Asumisen ja elämisen olosuhteiden optimointi, palveluiden toimivuus ja työn tarjonta, nuorista huolehtiminen ja sitouttaminen kotiseutuun
- Monipaikkaisuuden trendin hyödyntäminen – etätö ja yrittäjyys, seniorit, nuoret

2. Työpaikkojen lisääntyminen kasvavalla yritystoiminnalla

- Yritysten kasvu ja menestyminen sekä yritysten verkostoituminen
- Vähähiilisyteen ja vihreään siirtymään liittyvien suurhankkeiden mahdollisuuksien hyödyntäminen aluetalouden ja yritystoiminnan hyödyksi sekä veto- ja pitovoiman kasvattamiseksi (tuulivoima, litium, Unesco)
- TKI-toiminnan kasvu, huippuosaamisen saatavuus, korkean koulutuksen työpaikat, verkostoituminen ja kumppanuus erikois- ja huippuosaajien kanssa
- Toimialojen kasvu ja uudistaminen
  - Turve- ja turkistalouden rakennemuutoksen hallinta – toimialojen työpaikkojen turvaaminen, yritysten toiminnan uudistaminen ja kehittäminen
- Kasvupotentiaalia omaavien toimialojen kehittyminen
  - Kulttuuri, taide ja omaleimainen kansankulttuuri - luovat alat
  - Luonto ja luonnossa liikkuminen – luontomatkat ja virkistys
- Yritysrahoituksen riittävyys ja riskirahoituksen mahdollistaminen

3. Työvoiman saatavuuden varmistaminen

- Osaavan työvoiman saatavuus kasvavaan ja kehittyvään yritystoimintaan

4. Saavutettavuuden turvaaminen ja kehittäminen

- Tietoliikenne -infrastrukturi: kattavat nopeat ja varmat tietoliikenneyhteydet – yrittäjyyden, työntekeyden ja asumisen mahdollistaminen
- Digitalisaation hyödyntäminen: julkiset palvelut, asiointi, toimintaprosessien tehokkuus, toimintamallit, yritykset, mm. kaupan alan muutokset
- Tieverkoston kunnon ylläpito ja kehittäminen

5. Ulkoisen ja sisäisen aluemarkkinoinnin onnistuminen

- Myönteinen, kasvusta ja mahdollisuuksista kertova, veto- ja pitovoimaa nostava aluemarkkinointi sekä seudun sisäisesti että ulkoisesti
- Erottautuminen muista vastaavista seuduista ja brändin rakentaminen – kulttuuri, liikunta, digi

2. Visio ja tavoitetilä 2026

Seudun visio, missio ja tavoitetila 2026

Visio

Kaustisen seutu on muutoksissa menestyvä, yhdessä tekemisen, onnellisten ihmisten ja vahvan yrittäjyyden maaseutu. Seutu on uusiutuvia luonnonvaroja jalostava, energiaa vastuullisesti tuottava, luonnon ja kulttuurin mahdollisuuksia kestävästi hyödyntävä ja digitalisaation mahdollisuuksia tehokkaasti soveltava maaseutu.

Missio

Edistämme ja kehitämme turvallista ja kehittämismyönteistä ympäristöä asukkaille ja yrityksille.

Tavoitetila 2026

Seudun elinvoimatekijät (kasvu-, veto- ja pitovoima) houkuttelevat uusia asukkaita ja yrityksiä.

Tavoitetila 2026 – määrälliset tavoitteet

1. Seutukunnan asukasmäärä on kasvanut nykytilasta 100:lla
2. Seutukunnan yritysten liikevaihto on kasvanut 200 miljoonaa euroa
3. Yritysten määrä on kasvanut 100 kpl
4. Kasvuyritykseksi luokiteltavia yrityksiä on 10 kpl nykyistä enemmän
5. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt 150 kpl
6. Työttömyysaste on 5 %
7. TKI-rahoituksen määrä on kasvanut 20%
8. Yöpymisten määrä on lisääntynyt 500%
9. Nopeita symmetrisiä, min 1000/1000 Mt/s tietoliikenneyhteyksiä on saatavilla vähintään 45 %:lle alueen talouksista
10. Seutukunta hyödyntää vähintään 25% tunnistetusta uusiutuvan energian biopohjaisesta potentiaalista ja seudulla on kaikki kunnat kattava vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden lataus- ja tankkausverkosto (biokaasu, sähkö, vety)
11. Seudun ja seudun kuntien pistemäärä aluekehityksen relevanteissa mittaristoissa on noussut

Arvot ja arvolupaukset

Arvot

Avoimuus, rehellisyys, välittäminen, yhteisöllisyys, rohkeus, yrittäjäyys ja sitkeys

Arvolupaukset

- **Kestävää kehitystä ja ympäristöstä huolehtimista**
  - Vihreä siirtymä on mahdollisuuksien lisäksi vastuullisuutta
  - Jokaisen investoinnin ympäristövaikutukset arvioidaan
- **Kestävää kulttuuria ja aineetonta kulttuuriperintöä**
  - Kaustislainen viulunsoitto on UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön luettelossa
- **Sosiaalista kestävyyttä ja tasa-arvoiset palvelut**
  - Digitalisaatio mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattomat palvelut, työnteon ja yrittäjäyden
- **Taloudellinen kestävyys mahdollistaa uusia työpaikkoja**
  - Energiatransitio antaa sysäyksen seuraavan vuosikymmenen kasvulle ja hyvinvoinnille

Pääviestit

Elämme yhteistyöstä, kasvamme ideoista ja vahvistumme muutoksista.

On onni elää Kaustisen seudulla. Meillä on tilaa kasvaa ja hengittää.
Kotiseutumme on turvallinen ympäristö elämiselle, ideoille ja yrittämiselle.

Matkaamme yhdessä kohti kestäväää ja digitalisoituvaa maailmaa.

3. Strategiset kehittämisteemat ja toimenpidekokonaisuudet

Strategiset kehittämisteemat

Bioenergia

Teema 1

Uusiutuvan energian ja biotalouden seutu

Huippunopeat
yhteydet

Teema 2

Digitaalinen ja älykäs seutu

Verkostot

Teema 3

Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu

Hyvinvointi

Teema 4

Kulttuurin, luonnon ja onnellisten ihmisten seutu

KEHITTÄMISTEEMA 1: Uusiutuvan energian ja biotalouden seutu

Teema 1: Uusiutuvan energian ja biotalouden seutu

Visio

Kaustisen seutu toimii edelläkävijänä uusiutuvia luonnonvaroja jalostavana ja energiaa vastuullisesti tuottavana seutuna. Kaustisen seutukunta yhdistää uusiutuvan energian tuotannon, hyödyntämisen ja varastoinnin kestäväällä tavalla. Seudulla on vahvaa omaa osaamista sekä tarvittavat verkostot ja kumppanit, mikä on tuonut kyvyn nopeaan muutosjoustavuuteen ja uusiin mahdollisuuksiin tarttumiselle.

Tavoitteet

- Seutu on Suomen mittakaavassa tehokkaimmin uusiutuvia luonnonvaroja jalostava ja energiaa vastuullisesti tuottava maaseutu.
  - Vähintään 50% seudun nyt tunnistetusta ja hyödyntämättömästä uusiutuvan energian potentiaalista voidaan käyttää eri energiatarpeissa vuoteen 2030 mennessä.
  - Seutukunta on aktiivinen TKI-toimija, edelläkävijä ja suunnannäyttjä biokaasun ja sen jalosteiden osalta/uusiutuvan energian hyödyntämisen ja tuotannon osalta.
- Alueella on toimiva uusiutuvan, hiilineutraalin energiatuotannon energian ekosysteemi, jossa tuotanto, kysyntä ja osaaminen kohtaavat.
- Energiaomavaraisuuden ja omavaraisen bioenergian käytön lisääminen Kaustisen seutukunnan alueella ja Keski-Pohjanmaalla.
- Suomen valtion ilmastonmuutosta hillitsevien tavoitteiden ja Keski-Pohjanmaan ilmastostrategian mukainen päästöjen vähentäminen.
- Kiertoon perustuvan uuden liiketoiminnan kehittyminen
- Maaseudun alkutuotannon merkityksen ja aseman korostaminen osana ilmastonmuutoksen torjuntaa ja huoltovarmuutta energiaomavaraisuuden näkökulmasta
- Seudulla on reaktiokyky ja joustavuus vastata muutoksiin (omavaraisuus, huoltovarmuus, vihreä siirtymä)
- Tulevaisuus tuo mahdollisuuksia: maaseudulla on ja tarvitaan osaamista, ja tulevaisuuden muutostarpeiden huomioiminen jo nyt

Teema 1: Uusiutuvan energian ja biotalouden seutu

Toimenpiteet

- Seudullisen bio- ja kiertotalousohjelman laatiminen ja toteutus osana MAURO-, Kiertoön!- Ja Kierth2on –hankkeita
  - Bio- ja kiertotalouden tiekartta ja visio (tiekartta sisältäen konkreettiset toimenpiteet edistämään paikallisen uusiutuvan bioenergian käyttöä v. 2030)
  - Biokaasutuotannon kehittämissuunnitelma 2022
- Uusiutuvan energian sekä bio- ja kiertotalousosaamisen kehittäminen
  - Tuulivoima-alan osaamiskeskuksen toteutettavuusarviointi, pilotointi sekä käynnistäminen
  - Biokaasun tuotantoon ja jalostamiseen liittyvien osaamisvajeiden paikkaaminen ("biokaasuklinikka")
  - Paikalliset monistettavat pilotit, esim. "energiakylät"
  - Erilaisten uusiutuvien energiatuotantomuotojen integraatio
- Seudun kaikki kunnat kattava vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden lataus- ja tankkausverkoston kehittäminen (mm. biodiesel, biokaasu, sähkö, vety)
  - Paikallisesti ja alueellisesti tuotetun biokaasun jakelun kehittäminen eri yhteiskunnan sektoreilla.
- Uusiutuvaa energiaa sekä bio- ja kiertotaloutta edistävien investointihankkeiden edistäminen
  - Testaus- ja pilotointilaitteistoihin kohdistuvat hankkeet
- Laaja-alaista tarkastelua ja selvitystyötä liittyen bio- ja kiertotalouteen sekä uusiutuvan energian tuotantoon ja käyttöön
  - Esim. biometaanin jatkojalostusmahdollisuuksien edellytyksien selvittäminen alueella
- Maaseudun tärkeä rooli ilmastonmuutoksen ratkaisuisissa
  - Ilmastoteeman nostaminen esille, asukkaiden ja erityisesti nuorten sitouttaminen mukaan toimintaan, nähdään ilmastonmuutos uhan sijaan mahdollisuutena (esim. uusia liiketoimia)
- Digitaalisuuden ja langattomien ratkaisuiden hyödyntäminen
  - KASE BioEnergyHUB: Biomassapohjaisen energian tuotannon ja käytön digitaalinen seuranta (erityisesti langattomat ratkaisut)
- Toimijoiden (yritykset, kunnat, maatilat) kehittämishankkeiden aktivointi ja asiantuntija-apu
- Yhteistyöverkostojen kehittäminen ja yhteistyön aktivointi (yritykset, korkeakoulut, ministeriöt..)
- Seurataan aktiivisesti EU:n ja kansallisen regulaation kehittymistä uusiutuvan energian osalta
- Viestintä seudullisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

KEHITTÄMISTEEMA 2: Digitaalinen ja älykäs seutu

Teema 2: Digitaalinen ja älykäs seutu

Visio

Kaustisen seutukunnassa on erinomaiset maaseutualueen tietoliikennepalvelut. Kiinteiden ja langattomien yhteyksien teknologia-alusta ja kehittämisympäristö on kansainvälisestikin kiinnostava. Älykkäästi digitaalisella Kaustisen seudulla palvelut ovat tasapuolisesti saavutettavissa kaikille ja kaikkialla.

Tavoitteet

- Hybridiverkko, joka tarjoaa huippunopeat, vähintään 1 Gt/s kiinteät tai langattomat tietoliikenneyhteydet saatavilla 70 prosentilla asukkaista ja yrityksistä vuonna 2026
- Ainutlaatuinen maaseudulla sijaitseva TKI-alusta, joka hyödyntää alueen hybridiverkkoa
  - Kaustisen seutu luo mahdollisuuden Eurooppalaisittain ainutlaatuiselle kehittämisympäristölle ja teknologia-alustalle vuonna 2026
- Kaustisen seutu on edelläkävijä vihreän siirtymän ja tietoliikenneyhteyksien osalta verrattuna muihin samankaltaisiin maaseutualueisiin Suomessa ja Euroopassa
- Kuntalaisten, yritysten ja kolmannen sektorin toimintaedellytysten parantuminen
  - Saavutettavat tietoliikenneyhteydet takaavat tasapuoliset edellytykset toimia paikkariippumattomasti
    - Vähentää polarisaatiota, mahdollistaa monipaikkaisuuden sekä parantaa etätyön edellytyksiä
  - Vihreä siirtymä avaa uusia yritysmahdollisuuksia seudulle
    - Digitalisaation hyödyntäminen biotalouden ja uusiutuvan energian palvelualueiden kehittämisessä (mm. Bioenergy-hub)
  - Palvelut ovat saavutettavissa, kotiin toimitettavissa tai digitaalisesti hoidettavissa käyttäjän taitotasosta riippumatta

Teema 2: Digitaalinen ja älykäs seutu

Toimenpiteet

- Verkkoinfrastruktuuria ja digitaalisia palveluita kehitetään edelleen Kase Smart Countryside –ohjelmakokonaisuudessa
  - Seutuverkko 2.0-hankekokonaisuudessa luodaan kiinteät ja langattomat verkkoyhteydet, laajennetaan erityisesti valokuituyhteyksiä ja parannetaan niiden kattavuutta kunnissa
  - Tietoliikenneyhteyksien TKI-alusta luodaan yhdessä TKI-toimijoiden ja yritysten kanssa
  - Käyttäjä ja käyttötapauserusteinen kehittäminen (mm. liikenne, yrityspalvelut, kierto- ja biotalous)
  - Hankitaan aktiivisesti ulkopuolista kehittämis- ja investointirahoitusta
- Vaivatta ja vaikuttavasti verkossa - toteutetaan Kaustisen seudun digistrategia 2025
  - Toimenpidekokonaisuudet
    - Osallistuminen ja vaikuttaminen
    - Asiointi ja palvelut
    - Kuntatyön muutos
    - Johtaminen ja esimiestyö
    - Seudullinen tieto- ja viestintätekninen ympäristö sekä yhteiset prosessit
- Kuntalaisten digitaitojen kehittäminen
  - Osaamisen kehittämisen suunnitelma Digistrategian toteutuksen tueksi ja sen toteutus
- Kehitetään yrityksille suunnattuja digitalisaatiota hyödyntäviä palveluja ja yritysten digivalmiuksia
  - Digitalisaation hyödyntäminen tuottavuuden nousun, toiminnan tehokkuuden sekä yritystoiminnan uudistumisen näkökulmista
- Hakeudutaan aktiivisesti pilottialueeksi digitalisaatioon soveltamiseen, hyödyntämiseen ja kehittämiseen liittyen
  - Kansalliset pilotit, kansainväliset (EU) pilotit
- Digitalisaation hyödyntäminen eri toimialoilla, erityisesti kulttuurin, liikunnan, luovien alojen ja matkailun digitaalinen sisällöntuotannon tukeminen
  - Esim. luontoreitistöjen digitalisointi kartalle
- Digitalisaation hyödyntäminen aluemarkkinoinnissa
  - Seutukunnan ylläpitämien nettisivujen (kaustisenseutu.fi ja visitkaustisenseutu.fi) kehittäminen ja hyödyntäminen sisällön alustana sekä aluekehittämisessä että aluemarkkinoinnissa, esimerkiksi tapahtumastriimausten osalta

KEHITTÄMISTEEMA 3

Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu

Teema 3: Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu

Visio

Kaustisen seutu on vireän ja monipuolisen yrittämisen seutua. Käynnistyneet suurhankkeet ja vihreä siirtymä on hyödynnetty yritysten ja seudun elinvoiman kasvuna. Yritysten toiminta eri verkostoissa on lisääntynyt. Seudulla on täystyöllisyys.

Tavoitteet

- Vahva ja monipuolinen suurhanketoimintaa hyödyntävä elinkeinotoiminta
- Työvoiman osaamisen ja verkostoitumisen avulla saatava kasvu
- Yrittäjyyden, osaamisen ja verkostoitumisen avulla saatava kasvu
- TKI-toiminnan seudullinen tukeminen ja käynnistäminen
- Toimintaympäristöjen kehittäminen

Teema 3: Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu

Toimenpiteet

▪ **Vahva ja monipuolinen suurhanketoimintaa hyödyntävä elinkeinotoiminta:**

- Suurhankkeisiin varautuminen ja niiden hyödyntäminen seudun yritysten kasvuksi, tiedon ja vaikutusten lisääminen, palvelujen kehittäminen ja tuottaminen
  - Hankkeiden mahdollisuudet tuodaan selkeästi, konkreettisesti esille vakiinnuttamalla ja kehittämällä Suurhanketoimiston konseptia ja palveluja
  - Nostetaan esiin alueen yritykset sekä tontit ja toimitilat
  - Tuodaan esille vaikutukset ja nostetaan esiin uudet syntyvät työpaikat
- Yritysverkostojen syntymisen ja yritysten yhteistyön edistäminen
- Yritysten kasvun tukeminen
- Toimialojen kasvun ja uudistumisen tukeminen (mm. turkis, turve, luonnonvara-ala)
- Uusien potentiaalisten seudun vahvuuksista ja osaamisista nousevien kasvualojen huomioiminen ja kasvun tukeminen
- Uusien tuote- ja palveluideoiden edistäminen kehittämisen ja koulutuksen avulla sekä uuden TKI-tiedon välittämisen kautta

▪ **Työvoiman osaamisen ja verkostoitumisen avulla saatava kasvu:**

- Työllisyyden ja yritysten osaavan työvoiman saamisen edistäminen monikanavaisella avoimella viestinnällä hyödyntäen oppilaitosten, kuntien, kolmannen sektoreiden verkostoja sekä kansainvälisiä verkostoja
- Työllisyyskokeilun vakiinnuttaminen alueelle soveltuvalla toimintamallilla
- Työllisyyspalvelujen kehittäminen
- Työllisyyden parantaminen yhteistyössä verkostokumppaneiden kanssa
- Yritysten kansainvälistymisen ja kansainvälisen työvoiman rekrytoinnin lisääminen
- Nuorten ja osa-työkykyisten työllistymisen edistäminen

Teema 3: Yrittäjyyden, työpaikkojen ja verkostojen seutu

Toimenpiteet

▪ Yrittäjyyden, osaamisen ja verkostoitumisen avulla saatava kasvu:

- Elinkeinoelämän uusien mahdollisuuksien ja yrittäjyyden edistäminen yrityspalveluilla ja toistuvalla, monikanavaisella viestinnällä sekä vahvan asiantuntijaverkoston kehittämisellä
- Yritysverkostojen syntymisen aktivointi, kehittäminen ja tukeminen hyödyntäen digitaalista palvelualustaa ja hyödyntämällä asiantuntijapalveluita sekä koulutusta
- Yritysverkostojen ja yhteenliittymien kehittäminen sekä yritysten yhteistyön lisääminen
- Yritysten ja yrittäjyyden osaamisen kehittäminen
- Yrityspalveluyritysten hyödyntäminen kehittämistyössä
- Uusien yritysten perustamisen tukeminen ja omistajanvaihdoksien vauhdittaminen seudun yritysten kokonaismäärän kasvattamiseksi
- Maa- ja metsätalouden resurssien monipuolinen hyödyntäminen elinkeinojen kehittämisessä ja vahvan maatalouden ylläpitäminen tukemaan vihreää siirtymää sekä omavaraisuutta
- Työntekemisen uusien muotojen ja monipaikkaisuuden hyödyntäminen mahdollisuuksina lisätä seudun työpaikkoja
- Matkailualan mahdollisuuksien edistäminen
  - Kulttuuri-, tapahtuma-, luonto- ja työmatkailu
  - Unesco aineettoman kulttuuriperinnön listaus – kaustislaisen viulunsoiton hyödyntäminen matkailupalvelujen kehittämisessä
  - Digitaalisuuden ja virtuaalisuuden hyödyntäminen

▪ TKI-toiminnan seudullinen tukeminen ja käynnistäminen:

- TKI-toiminnan toimintamallien löytyminen ja vakiinnuttaminen alueelle (TKI-kehittämiskeskus)
- Tuottavuuden ja teknologiatason nostaminen
- Yritysten osaamisen nostaminen TKI-toiminnassa ja sen hyödyntämisessä

▪ Toimintaympäristöjen kehittäminen:

- Elinkeinoille sekä välttämättömän että mahdollisuuksia luovan infrastruktuurin kehittäminen: tieverkosto, logistiikka ja tietoliikenneyhteydet
- Alueen ja sen mahdollisuuksien näkyvyyden parantaminen
  - Kehittämällä verkkonäkyvyyttä eri kanavissa, tiedottamista kehittämällä, tapahtumia hyödyntämällä
  - Tuomalla esiin alueen mahdollisuudet yritysten sijoittumisen näkökulmasta: mm. yrityspalvelut (mm. suurhanketoimisto), työpaikat, yritykset, tontit ja toimitilat

KEHITTÄMISTEEMA 4

Kulttuurin, luonnon ja onnellisten ihmisten seutu

Teema 4:

Kulttuurin, luonnon ja onnellisten ihmisten seutu

Visio

Kaustisen seutu on valovoimainen kulttuurin, luonnon ja elävän perinnön soihdunkantaja ja onnellisten ihmisten seutu. Seudun kulttuuri, luonto ja tapahtumat ovat keskeisiä matkailun kohteita Suomessa.

Tavoitteet

- **Onnellisten ihmisten seutu asua, elää ja tehdä työtä elämänkaaren eri vaiheissa - pitovoimainen seutu**
  - Toimivat saavutettavat kuntien palvelut ja peruspalvelut
  - Palveluiden tasavertainen saavutettavuus hajautetuilla toimintamalleilla
  - Laadukkaat harrastus- ja virkistysmahdollisuudet
  - Turvalliset, yhteisölliset ja monipuoliset oppimismahdollisuudet
- **Valovoimainen ja vetovoimainen seutu**
  - Elävä perintö tunnistetaan keskeiseksi osa seudun pito- ja vetovoimaa
  - Seudun kaunis, karu ja koskematon luonto vahvassa roolissa matkailun ja vetovoiman kehittämisessä
  - Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tunnistettu ja hyödynnetty pito- ja vetovoiman kehittymisen mahdollisuuksina
  - Unesco-listauksen tuoma sykäys onnistutaan muuttamaan perinteisiksi ja uudentyypisiksi digitaalisuutta hyödyntäviksi matkailu- ja tapahtumatuotteiksi, jotka lisäävät seudun matkailua ja tunnettuutta
  - Ympärivuotinen tapahtuma- ja palvelutarjonta – erottuminen ja erikoistuminen
  - Seudun tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen

Teema 4:

Kulttuurin, luonnon ja onnellisten ihmisten seutu

Toimenpiteet

▪ Pitovoimainen seutu

- Mahdollistetaan työn tekeminen kotiseudulla mieleisellä tavalla - etätöiden ja hybridityön edistäminen ja tukeminen
- Julkisia ja yksityisiä palveluita kehitetään siten, että ne ovat saatavilla lähellä, nopeasti ja vaivatta – sujuva arki
  - Palveluiden tasavertaista saavutettavuutta parannetaan jalkautumalla ja hajautetuilla toimintamalleilla. Tämä on tärkeää erityisesti harvaan asutulla seudulla julkisten palvelujen keskittyessä keskuskaupunkeihin.
- Kehitetään ja ylläpidetään viihtyisää, yhteisöllistä ja turvallista asuinympäristöä
- Hyvinvointia lisääviä harrastus-, kulttuuri-, taide- ja liikuntamahdollisuuksia sekä luontokohteita ylläpidetään, tuodaan esille ja kehitetään
- Perusasteen koulutuksen laadukkuus ja turvallisuus nostetaan esiin pito- ja vetovoimatekijänä yhdessä koulujen kanssa
  - Uusien, modernien koulujen, varhaiskasvatusyksiköiden ja lasten toimintaympäristöjen tuominen esiin
- Opiskelumahdollisuudet turvataan ja tarjotaan eri kohderyhmille ja asukkaille erilaisissa elämäntilanteissa hyödyntäen esim. etäopiskelua.
- Selvitetään muuttajien motivaatiotekijöitä
- Uudet asukkaat huomioidaan muuttamisvaiheessa

▪ Valovoimainen ja vetovoimainen seutu

- Alue-markkinointia tehostetaan ja viestintää kohdennetaan seudun vahvuuksiin
  - Alueen vetovoimatekijöitä tuodaan esiin selkeällä ja erottuvalla tavalla
  - Kuntien profiloituminen, teemat, erikoistuminen ja roolit
  - Viestintää toteutetaan suunnitelmallisesti, monikanavaisesti ja avoimesti
  - Tarinoiden kautta luodaan kasvot vahvuuksille esim. onnellisten ihmisten seutu, pötköttely, luovat alat
- Puhdas, karu ja koskematon luonto sekä seudun elävä perintö tuodaan esiin alueen kärkivahvuuksina
- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (Vetelinjokilaakson viljelymaisema ja Lestijokilaakson kulttuurimaisema) hyödyntäminen mm. alue-markkinoinnissa ja matkailun kehittämisessä
- Alueen kohteiden, tapahtumien ja palveluiden saavutettavuutta parannetaan digitalisaatiota ja virtuaalisuutta hyödyntäen
- Elävää perintöä tuotteistetaan matkailu- ja tapahtumatuotteiksi
- Ympäri vuotista tapahtumatarjontaa kehitetään ja lisätään
  - Esim. pötköttely esimerkkinä käsitteestä jonka alle voidaan kerätä alueen vetovoimatekijöitä

4. Toteutus ja seuranta

Toteuttaminen, seuranta ja viestintä

Ohjelman toimenpiteitä toteutetaan yhdessä seudun eri toimijoiden, kuntien, kuntalaisten, elinkeinoelämän sekä tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa

▪ Kaustisen seutukunta –organisaatio

- Toteuttaa elinvoimaohjelmaa
- Elinvoimaohjelma ohjaa Kaustisen seutukunta –organisaation suunnittelu- ja kehittämistyötä sekä palvelutoimintaa
- Koordinoi, seuraa ja raportoi toteutumisen
- Koordinoi ja toteuttaa viestintää

▪ Kunnat

- Toteuttavat elinvoimaohjelmaa osana kuntastrategioitaan
- Viestivät ohjelmasta omissa kanavissaan ja toiminnassaan

▪ Seuranta

- Kaustisen seutukunnan henkilöstö johtoryhmä ja seutuvaltuusto ja kunnat

▪ Viestintä

- Toteutetaan monikanavaisesti, pääpainon ollessa digitaalisissa viestintävälineissä ja -kanavissa

Mittarit

1. Tavoitteiden ja strategisten kehittämisteemojen toteutumisaste

- Tavoitteiden saavuttaminen
- Toimenpiteiden toteutuminen, saatu rahoitus, hanketoiminta, yhteistyökumppanit

2. Seudun kehittyminen

- Seutukunnan asukasmäärä

3. Elinkeinoelämän kehittyminen

- Seutukunnan yritysten liikevaihto
- Uusien yritysten määrä
- Kasvuyritysten määrä
- Työpaikkojen määrä
- Työttömyysaste
- TKI-rahoituksen määrä
- Matkailijoiden määrä
- Uusiutuvan energian käytön osuus
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden lataus- ja tankkauspisteiden määrä (biokaasu, sähkö, vety)

4. Tietoliikenneyhteyksien saatavuus kotitalouksille

Tavoitteet, menestystekijät ja työkalut

TAVOITETILA 2026

Seudun elinvoimatekijät
(kasvu-, veto- ja pitovoima)
houkuttelevat uusia
asukkaita ja yrityksiä

MENESTYSTEKIJÄT

- Bio- ja kiertotalous
- Uusiutuva energia
- Suurhankkeet
- Digitalisaatio ja tietoliikenneyhteydet
- Osaava työvoima
- Tutkimus, kehitys ja innovaatiot
- Yrittäjyys
- Yritysten ja toimialojen kasvu ja uudistuminen
- Työpaikat
- Toimivat palvelut

TYÖKALUPAKKI

- Henkilöstön osaaminen
- Omat palvelut
- Omat hankkeet
- Kuntayhteistyö
- Kumppanit
- Verkostot
- Rahoittajat
- Hankkeiden rahoittaminen

www.kaustisenseutu.fi

www.visitkaustisenseutu.fi

<https://www.facebook.com/kaustisenseutu>

<https://www.instagram.com/kaustisenseutu>

[Linkedin/kaustisenseutukunta](https://www.linkedin.com/company/kaustisenseutukunta)